

Změny onkotického tlaku jako příčina „trvalé“ slepoty

Když intenzivista léčí zrak. . .

Dušan Merta

XX. dny intenzivní medicíny
květen 2016, Kroměříž

Anamnéza

20 letá žena

AA: polyvalentní alergie

OA: astma bronchiale bez terapie

SA: složité rodinné poměry, vychovávána prarodiči

PA: studentka zdravotnické školy

Nefrologická anamnéza

6 let: dg. **juvenilní nefronoftíza**

11 let: zaveden *Tenckhoffův* katetr a zahájena CAPD

- rychlá progrese – vzestup *kreatininu* z $360 \mu\text{mol/l}$ na $660 \mu\text{mol/l}$ během 3 týdnů

12 let: **1. transplantace** kadaverózní ledviny (nekomplikovaný průběh)

18 let: epizoda akutní celulární rejekce (Ia)

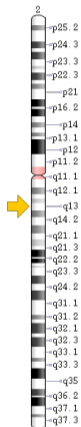
- léčena *methylprednisolonem*

19 let: zhoršení f-ce – chronická humorální rejekce,

20 let: zhoršení funkce štěpu a nárůst anti-HLA, nutná hospitalizace, anémie, hematemeza (*Hb* 65 g/l)

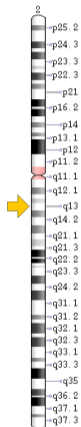
- cystické onemocnění ledvin s autozomálně recesivním přenosem (cysty v oblasti přechodu kůry a dřene)
- defekt genu *NPH1* na chromozomu 2q
  - kóduje *nefrocystin* – adheze s okolními buňkami i cytoskeletem
  - **porucha řasinek**
- příčina selhání ledvin u adolescentů v 6–15% případů
- incidence: Kanada 1:50 000 novorozenců, Finsko 1:100 000, USA 1:922 000, jinde neznámá
- další nefronoftízy – *NPH2* (infantilní) a *NPH3* (adolescentní)
  - chromozómy 3 a 9

Juvenilní nefronoftíza (NPH)

- cystické onemocnění ledvin s autozomálně recesivním přenosem (cysty v oblasti přechodu kůry a dřene)
- defekt genu *NPH1* na chromozomu 2q
  - kóduje *nfrocystin* – adheze s okolními buňkami i cytoskeletem
  - **porucha řasinek**
- příčina selhání ledvin u adolescentů v 6 – 15% případů
- incidence: Kanada 1:50 000 novorozenců, Finsko 1:100 000, USA 1:922 000, jinde neznámá
- další nefronoftízy – *NPH2* (infantilní) a *NPH3* (adolescentní)
  - chromozómy 3 a 9

Juvenilní nefronoftíza (NPH)

- cystické onemocnění ledvin s autozomálně recesivním přenosem (cysty v oblasti přechodu kůry a dřeně)
- defekt genu *NPH1* na chromozomu 2q
  - kóduje *nefrocystin* – adheze s okolními buňkami i cytoskeletem
  - **porucha řasinek**
- příčina selhání ledvin u adolescentů v 6 – 15% případů
- incidence: Kanada 1:50 000 novorozenců, Finsko 1:100 000, USA 1:922 000, jinde neznámá
- další nefronoftízy – *NPH2* (infantilní) a *NPH3* (adolescentní)
  - chromozómy 3 a 9

Juvenilní nefronoftíza (NPH)

Symptomatologie

- symptomatologie kolem 4 let věku, selhání ve školním věku
- polyurie, polydipsie, velké ztráty soli močí (často pozdní nález)
- v dětství často torpidní enuréza
- u 1/3 anémie (porucha tvorby erytropoetinu)
- hypertenze
- v 10–15% asociace s **Retinitis pigmentosa** – Seniorův-Løkenové syndrom
- okulomotorická apraxie (Coganův sy.), aplázie vermis mozečku (Joubertův sy.), kuželovitý tvar epifýz, kongenitální fibróza jater

Juvenilní nefronoftíza (NPH)

Symptomatologie

- symptomatologie kolem 4 let věku, selhání ve školním věku
- polyurie, polydipsie, velké ztráty soli močí (často pozdní nález)
- v dětství často torpidní enuréza
- u 1/3 anémie (porucha tvorby erytropoetinu)
- hypertenze
- v 10–15% asociace s *Retinitis pigmentosa* – Seniorův-Løkenové syndrom
- okulomotorická apraxie (Coganův sy.), aplázie vermis mozečku (Joubertův sy.), kuželovitý tvar epifýz, kongenitální fibróza jater

Juvenilní nefronoftíza (NPH)

Symptomatologie

- symptomatologie kolem 4 let věku, selhání ve školním věku
- polyurie, polydipsie, velké ztráty soli močí (často pozdní nález)
- v dětství často torpidní enuréza
- u 1/3 anémie (porucha tvorby erytropoetinu)
- hypertenze
- v 10 – 15% asociace s **Retinitis pigmentosa** – Seniorův-Løkenové syndrom
- okulomotorická apraxie (Coganův sy.), aplázie vermis mozečku (Joubertův sy.), kuželovitý tvar epifýz, kongenitální fibróza jater

Juvenilní nefronoftíza (NPH)

Symptomatologie

- symptomatologie kolem 4 let věku, selhání ve školním věku
- polyurie, polydipsie, velké ztráty soli močí (často pozdní nález)
- v dětství často torpidní enuréza
- u 1/3 anémie (porucha tvorby erytropoetinu)
- hypertenze
- v 10 – 15% asociace s **Retinitis pigmentosa** – Seniorův-Løkenové syndrom
- okulomotorická apraxie (Coganův sy.), aplázie vermis mozečku (Joubertův sy.), kuželovitý tvar epifýz, kongenitální fibróza jater

Nynější onemocnění

- cca 20 dní opět pravidelně dialyzovaná při selhání štěpu (po 8 letech)
- **symptomatický štěp** – výrazná anemizace
  - zachovaná diuréza – snaha oddálit graftektomii
- hospitalizace pro dekompenzovanou HT a rychle se rozvíjející amaurózu
  - podle oftalmologů amauróza při nízkém onkotickém tlaku a proteinurii
  - podle pacientky dekompenzace HT cca poslední měsíc (TK 200/100) – zatím bez terapie
- po 4 dnech hospitalizace překlad do IKEM ke graftektomii

Nynější onemocnění

- cca 20 dní opět pravidelně dialyzovaná při selhání štěpu (po 8 letech)
- **symptomatický štěp** – výrazná anemizace
  - zachovaná diuréza – snaha oddálit graftektomii
- hospitalizace pro dekompenzovanou HT a rychle se rozvíjející amaurózu
  - podle oftalmologů amauróza při nízkém onkotickém tlaku a proteinurii
  - podle pacientky dekompenzace HT cca poslední měsíc (TK 200/100) – zatím bez terapie
- po 4 dnech hospitalizace překlad do IKEM ke graftektomii

Nynější onemocnění

- cca 20 dní opět pravidelně dialyzovaná při selhání štěpu (po 8 letech)
- **symptomatický štěp** – výrazná anemizace
  - zachovaná diuréza – snaha oddálit graftektomii
- hospitalizace pro dekompenzovanou HT a rychle se rozvíjející amaurózu
  - podle oftalmologů amauróza při nízkém onkotickém tlaku a proteinurii
  - podle pacientky dekompenzace HT cca poslední měsíc (TK 200/100) – zatím bez terapie
- po 4 dnech hospitalizace překlad do IKEM ke graftektomii

- relativně nekomplikovaná graftektomie v den příjmu

Výkon v doplňované anestezii, s UPV, invazivní monitorace. Perioperačně oběhově **sklon k hypertenzi**, nekomplikovaný průběh. Perioperačně podáno 200ml krystaloidů, 1 TU EM, krevní ztráta 0 ml.

Graft mírně zvětšený, na řezu prokrváčená kůra, bez abscesů.

- následně hospitalizace na KARIP

Průběh – KARIP

0. den nekomplikovaná greftektomie, časná extubace
oběhově a ventilačně stabilní, sklon k HT
v noci nutná krátká HD pro hyperkalémii
1. den **silně anxiózní až depresivní**, vysoká potřeba analgetik
„komplikovaná domluva“
progrese do **úplné amaurózy**, bez reakce na osvit

Průběh – KARIP

0. den nekomplikovaná greftektomie, časná extubace
oběhově a ventilačně stabilní, sklon k HT
v noci nutná krátká HD pro hyperkalémii
1. den **silně anxiózní až depresivní**, vysoká potřeba analgetik
„komplikovaná domluva“
progrese do **úplné amaurózy**, bez reakce na osvit

- nízký onkotický tlak při proteinurii

- Bílkovina v moči + + +, Albumin 34,4 g/l, Celková bílkovina 61,2 g/l

- nízký onkotický tlak při proteinurii
  - Bílkovina v moči + + +, Albumin 34,4 g/l, Celková bílkovina 61,2 g/l

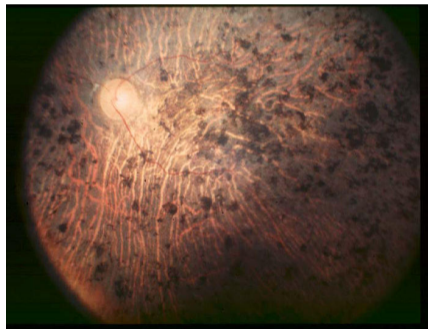
Možné příčiny amaurózy u renálního selhání

- nízký onkotický tlak při proteinurii
  - Bílkovina v moči + + +, Albumin 34,4 g/l, Celková bílkovina 61,2 g/l
- amauróza při základním onemocnění

Možné příčiny amaurozy u renálního selhání

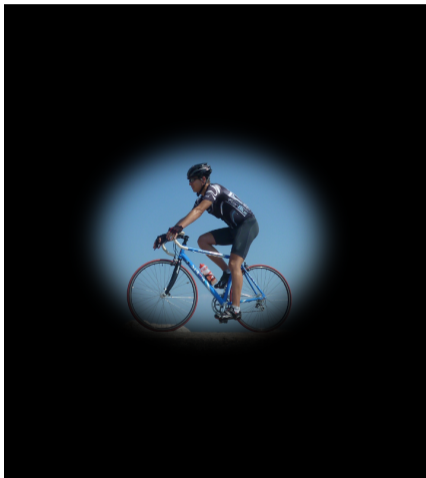
Retinitis pigmentosa – SENIORŮV-LØKENOVÉ syndrom

- zavádějící název „*retinitis*“
  - jedná se o dystrofii, ne zánět
- porucha sítnice (tyčinek)
- ztráta nočního vidění v dětství
- později ztráta periferního vidění
  - tunel / trubice
- nejčastější asociace s hluchotou (30 %)
  - Usherův syndrom
- v průběhu **let až desetiletí** postupná ztráta centrálního vidění a úplná slepota

Možné příčiny amaurozy u renálního selhání

Retinitis pigmentosa – visus

Možné příčiny amaurozy u renálního selhání

Retinitis pigmentosa – visus

- nízký onkotický tlak při proteinurii
  - Bílkovina v moči + + +, Albumin 34,4 g/l, Celková bílkovina 61,2 g/l
- amauroza při základním onemocnění
  - vznik během let, jiný charakter amaurozy

- nízký onkotický tlak při proteinurii
  - Bílkovina v moči + + +, Albumin 34,4 g/l, Celková bílkovina 61,2 g/l
- amauróza při základním onemocnění
  - vznik během let, jiný charakter amaurózy
- amoce při dekompenzované HT
  - dekompenzovaná HT trvala skoro měsíc, amauróza dny

- nízký onkotický tlak při proteinurii
  - Bílkovina v moči + + +, Albumin 34,4 g/l, Celková bílkovina 61,2 g/l
- amauróza při základním onemocnění
  - vznik během let, jiný charakter amaurózy
- amoce při dekompenzované HT
  - dekompenzovaná HT trvala skoro měsíc, amauróza dny

Možné příčiny amaurózy u renálního selhání

- nízký onkotický tlak při proteinurii
  - Bílkovina v moči + + +, Albumin 34,4 g/l, Celková bílkovina 61,2 g/l
- amauróza při základním onemocnění
  - vznik během let, jiný charakter amaurózy
- amoce při dekompenzované HT
  - dekompenzovaná HT trvala skoro měsíc, amauróza dny

Visus OP: prsty na 1 m, **Visus OL:** prsty na 1/2 m

Oboustranně bulby klidné, vpravo plošné podspojivkové suffuze staršího data, rohovky jasné, zornice 2 mm, nepatrně reagují na jasný zdroj světla, optická prostředí čirá. Fundus v mydriáze oboustranně - venózní systém mírně dilatovaný, sítnice oboustranně v dolním kvadrantu s vysokou exsudativní ablací, v ostatních kvadrantech leží, papily s mírným prosáknutím.

Dg.: Oedema paille nervi optici bilat.

Amotio retinae exsudattiva bilat.

Závěr: Exsudativní amoce v.s. v souvislosti s dlouhotrvajícím vysokým krevním tlakem a celkovým stavem organismu. **Prognosticky nelze předpovědět zrakovou funkci.** Chirurgické řešení není indikováno. Antiedematózní terapie by mohla urychlit vstřebávání, ale vzhledem k celkovému stavu je obtížné nějaký postup doporučit.

Závěr: Amaurosis bilat. při edému papily nn. optici bilat. Neurologický nález bez lateralizace. Nelze vyloučit **pseudotumor cerebri**.

Doporučení: Vhodné doplnit **MR mozku** k vyloučení přítomnosti známek zvýšeného tlaku likvoru (transependymální přestup likvoru?). Event. **lumbální punkce** se změřením tlaku likvoru. Při zvýšeném tlaku nad 10 cmH₂O vleže zavést lumbální drenáž a odesílat likvor na bioch. vyš. a cytologii (hypoproteinorhachie?). Dialýzy v šetrném režimu s ohledem na kolísání osmolarity a albuminemie.

1. den **silně anxiózní až depresivní**, vysoká potřeba analgetik

„komplikovaná domluva“

progrese do **úplné amaurózy**, bez reakce na osvit

oční konzilium

neurologické konzilium

CT

zahájeno CRRT (snaha o pomalé změny vnitřního prostředí)

nasazeny **kortikoidy**

zvažována lumbální drenáž (neprovedena)

1. den **silně anxiózní až depresivní**, vysoká potřeba analgetik
„komplikovaná domluva“
progrese do **úplné amaurózy**, bez reakce na osvit
oční konzilium
neurologické konzilium
CT
zahájeno CRRT (snaha o pomalé změny vnitřního prostředí)
nasazeny **kortikoidy**
zvažována lumbální drenáž (neprovedena)

Komorový systém a subarachnoidální prostory nejsou rozšířeny, bez tlakových či trakčních změn. Ložiskový proces ani nitrolební krvácení v mozkové tkáni neprokazují. Lební baze, vnitřní zvukovody a turecké sedlo bez strukturálních nebo traumatických změn.

Závěr: Na nativním CT mozku bez patologických změn v nervové tkáni.

Možné příčiny amaurozy u renálního selhání

Pseudotumor cerebri (Idiopatická intrakraniální hypertenze)

- **zvýšení nitrolebního tlaku bez zjevné příčiny**
- popsán QUINCKEM 1897
- častěji ženy (8:1), často obézní nebo s nedávným rychlým vzestupem hmotnosti
- bilaterální edém papil optického nervu ⇒ **porucha visu**
  - relativně pozdní nález
  - při delším trvání (dny až týdny) atrofie

Terminologie

- *benigní* intrakraniální hypertenze
- *idiopatická* intrakraniální hypertenze
- *pseudotumor cerebri*

Možné příčiny amaurozy u renálního selhání

Pseudotumor cerebri (Idiopatická intrakraniální hypertenze)

- **zvýšení nitrolebního tlaku bez zjevné příčiny**
- popsán QUINCKEM 1897
- častěji ženy (8:1), často obézní nebo s nedávným rychlým vzestupem hmotnosti
- bilaterální edém papil optického nervu ⇒ **porucha visu**
  - relativně pozdní nález
  - při delším trvání (dny až týdny) atrofie

Terminologie

- *benigní* intrakraniální hypertenze
- *idiopatická* intrakraniální hypertenze
- *pseudotumor cerebri*

Možné příčiny amaurózy u renálního selhání

Pseudotumor cerebri (Idiopatická intrakraniální hypertenze)

Možné příčiny amaurozy u renálního selhání

Pseudotumor cerebri (Idiopatická intrakraniální hypertenze)

Diagnostická kritéria (DANDY 1937, SMITH 1985)

- syndromy nitrolební hypertenze (cefalea, edém papil)
- normální neurologický nále z (kromě n. VI) i stav vědomí
- normální nále z na zobrazovacích metodách
- normální nále z v mozkomíšním moku
- zvýšený intrakraniální tlak
  - při lumbální p-ci *opening pressure* $> 25 \text{ cmH}_2\text{O}$
- neprokázány příčiny nitrolební hypertenze

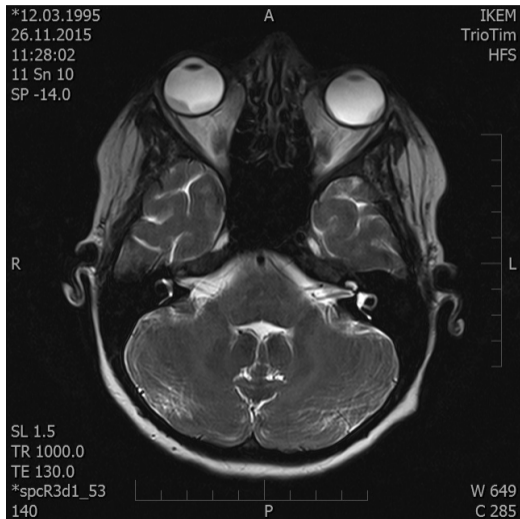
...

Ohraničená **ložiska** v nervové tkáni supra ani infratentoriálně **nejsou patrna**, komorový systém a cisterny jsou v mezích normy, oblast sedla a vnitřní zvukovody bez nálezu.

Nn. optici jsou i intraorbitálně **normálně široké** a v jejich okolí nediferencujeme patologickou tkáň. Zadní stěny bulbů jsou rozšířeny několika plochými nebo konvexními apozicemi vyklenujícími se do sklivců - vpravo jsou relativně masivnější (cca 4 mm) a uložené bazálněji, vlevo většinou plošší, ale s větší extenzí po lat. i med. obvodu. Signál je homogenní - vysoký na většině T2 sekvencí a spíše středně vysoký na SPACE-T2 a T1 obrazech (**nález odpovídá již prokázaným amocím bez zřetelných hemoragií**).

...

Závěr: Ložiskový proces intrakraniálně neprokazujeme - jen známky amoce sítnic.

- nízký onkotický tlak při proteinurii
  - Bílkovina v moči + + +, Albumin 34,4 g/l, Celková bílkovina 61,2 g/l
- ~~amauroza při základním onemocnění~~
  - vznik během let, jiný charakter amaurozy
- amoce při dekompenzované HT
  - dekompenzovaná HT trvala skoro měsíc, amauroza dny
- pseudotumor cerebri
  - *imunologická aktivace při selhání štěpu*

Možné příčiny amaurozy u renálního selhání

- nízký onkotický tlak při proteinurii
  - Bílkovina v moči + + +, Albumin 34,4 g/l, Celková bílkovina 61,2 g/l
- amauroza při základním onemocnění
  - vznik během let, jiný charakter amaurozy
- amoce při dekompenzované HT
  - dekompenzovaná HT trvala skoro měsíc, amauroza dny
- pseudotumor cerebri
- *imunologická aktivace při selhání štěpu*

1. den **silně anxiózní až depresivní**, vysoká potřeba analgetik

progrese do **úplné amaurózy**, bez reakce na osvit

neurologické konzilium

CT

nasazeny **kortikoidy**

zvažována lumbální drenáž (neprovedena)

2. den MR

pokračuje CRRT

porucha visu stagnuje

trvá „komplikovaná domluva“

Průběh – KARIP

3. den výrazné zlepšení stavu

téměř normální visus

výrazné zlepšení psychického stavu a spolupráce
ukončení CRRT a přechod zpět k iHD

...

6. den překlad do spádové nemocnice

Průběh – KARIP

3. den výrazné zlepšení stavu

téměř normální visus

výrazné zlepšení psychického stavu a spolupráce
ukončení CRRT a přechod zpět k iHD

...

6. den překlad do spádové nemocnice

Možné příčiny

- nízký onkotický tlak při proteinurii
- amauróza při základním onemocnění
- amoce při dekompenzované HT
- pseudotumor cerebri
- *imunologická aktivace při selhání štěpu*

Co pomohlo?

- graftektomie
- kortikoidy

Aktuální situace

- zařazena na WL k tx. ledviny
- **vidí!**

Možné příčiny

- nízký onkotický tlak při proteinurii
- amauróza při základním onemocnění
- amoce při dekompenzované HT
- pseudotumor cerebri
- *imunologická aktivace při selhání štěpu*

Co pomohlo?

- **graftektomie**
- kortikoidy

Aktuální situace

- zařazena na WL k tx. ledviny
- **vidí!**

Možné příčiny

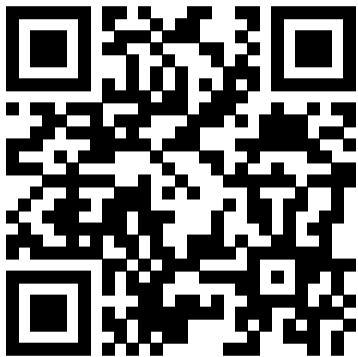
- nízký onkotický tlak při proteinurii
- amauróza při základním onemocnění
- amoce při dekompenzované HT
- pseudotumor cerebri
- *imunologická aktivace při selhání štěpu*

Co pomohlo?

- **graftektomie**
- kortikoidy

Aktuální situace

- zařazena na WL k tx. ledviny
- **vidí!**

<http://dusanmerta.eu/prezentace>